

105883

Kmef

Sjallarhorn nr 2. 1993.

Soldatliv og historien om "den totale Einsatz"

av Henning Jonassen

Del 10:

Fra Abt.2B ble vi sendt over til Ersatzabteilung, hvor vi ble fordelt på forskjellige kompanier. Det ble ingen "ansettelse" som skarpskytter for mitt vedkommende siden jeg hadde mistet skarpskyttergeværet mitt. De andre fortalte at de hadde tatt vare på utstyret mitt så lenge de hadde kua og vognen, men da de måtte skille seg av med kjøredoningen, måtte de også kvitte seg med mine saker.

Jeg og vistnok et par av de andre havnet i Aufklärungs-Abteilung (AA), populært kalt "Das Feuerwehr" (Brannvesenet). (Skarpskyttere deltar enkeltvis i de forskjellige enheter). Det var nok en av de minst populære avdelingene blant soldatene, da den alltid hadde store tap. Avdelingen ble alltid satt inn på de mest kritiske steder - der det gikk hardest for seg. Denne styrken var

motorisert og utstyrt med amfibiebiler, såkalte Schwimmwagen fra Volkswagenwerke som gikk både på land og på vann. Vi var fire mann på hver bil. Jeg fikk ny utrustning til erstatning for det jeg hadde mistet - og så bar det ut til fronten.

De første to, tre dagene flyttet vi fra sted til sted langs fronten, uten å komme i direkte kamp. Vi ble holdt i beredskap like bak forreste linje på punkter som var truet med gjennombrudd. Der gravde vi oss ned og lå og ventet i granatregnet inntil det stilnet av eller de anså gjennombruddsfaren for å være over. Hvis det oppsto en enda mer kritisk situasjon et annet sted, var det å kjøre avgårde så langt det gikk med bil. Deretter marsjerte vi - gjerne midt på natten - gjennom skog og mark. Så var det på'n igjen med spaden for å grave seg ned så langt fremme som mulig bak ildlinjen.

Dag og natt gikk om hverandre uten noen forskjell. Man måtte passe på å lure seg til litt søvn så snart man fikk en sjanse. Jeg begynte å spekulere på hvor langt den

menneskelige yteevne kunne strekkes med hensyn til å tåle fysiske og psykiske påkjenninger. Det måtte være lengre enn man vanligvis tror. Alle har vel en større eller mindre reserve av skjulte krefter.

Av "gamlekara" i min gruppe - de var forresten bare unge gutter alle sammen - fikk jeg høre at divisjonen for en tid siden hadde deltatt i Italia. De pratet stadig om Monte Cassino og mintes med lengsel i blikket de italienske signorinas, vinen og opplevelsene der nede. De hadde også vært i Russland, Kaukasus, på Balkan og andre steder. Av det opprinnerlige mannskapet var det ikke mange igjen nå. De fleste var falt og rekkene var bare delvis fylt pånytt, slik at divisjonen var adskillig redusert. Kompaniet som jeg tilhørte og de andre i AA besto således bare av 60-70 mann, dvs. omtrent halv styrke.

Etter å ha flakket rundt som nevnt ovenfor, bar det en dag ut på en litt lengre kjøretur i lange kolonner på støvete landeveier. I luftlinje var det kanskje ikke så langt vi skulle forflyttes, men med bilene

måtte vi ta en lang omvei for å komme til stedet, som lå lenger nord.

Da vi stoppet om kvelden gjemte vi bilene som vanlig i et skogholt og bega oss til fots ut til frontlinjen i nattemørket. Tre kompanier tilsammen; stabskompaniet, 1. og 2. kompani fra AA. Vi rykket frem så langt som mulig mot de russiske stillingene før det ble gitt ordre til en del av oss om å spre oss utover i terrenget og grave oss ned, og å sende enkelte skudd mot skogen hvor fienden angivelig skulle befinne seg. Dette ble gjort og russerne svarte med enkelte salver fra granatkastere, men ellers var det forholdsvis stille.

Det hadde såvidt begynt å lysne i øst, da vi ble trukket tilbake for å samles på kommandoplassen, som var blitt opprettet på en bondegård likeved. Den gruppen jeg tilhørte - tredje gruppe i tredje tropp i 2. kompani - ble nå tatt ut til "Speetrupp" for å dra ut i skogen og rekognosere, og finne ut hvor langt frem de russiske linjer gikk.

(De tyske betegnelsene for gruppe eller lag var *rotte* - med en *Rottenführer* i SS,

mens tropp het *zug*. En *rotte* (lag) besto av 12 mann, et *zug* av 36 mann og et kompani av 121 mann. *Rottenführer* var som oftest en *Sturmann* eller *Unterscharführer*. *Zugführer* var *Oberscharführer*. En soldat med laveste grad kaltes *Schütze*.)

Vi listet oss frem på linje og med god avstand fra hverandre. Samtidig måtte vi holde kontakt. Bajonetene var satt på og geværene usikret.

Dette - mitt første møte med fienden - var nervepirrende og spennende. Noe ganske annet enn å gå på hare og rypejakt der hjemme i skogen. Men vår oppgave var ikke å gi oss i kamp med fienden, bare finne ut hvor vi hadde dem.

I halvmørket syntes jeg å se skikkelser overalt. Vi avanserte sakte, men sikkert og kom ganske langt inn i skogen før det skjedde noe. Men plutslig smalt det og vi så munningsilden fra et maskingevær rett foran oss - og like etter braket det løs fra flere kanter.

Vi kastet oss ned og ålet og krøp tilbake et stykke,

før vi kunne reise oss og gå tilbake til kommandoplassen, hvor gruppeførenden meldte fra om våre iaktakelser. Alle kom uskadet fra oppdraget.

Kompanisjefen ga oss nå en orientering om hva som foresto og om de videre planer. Det fremgikk av den at det bakom skogen lå en viktig strategisk høyde - benevnt "Höhe 384" - som vi skulle erobre. På den andre siden av høyden lå en liten by ved navn Straden, men vi skulle ikke gå lenger enn til bakketoppen. Det hadde allerede vært kamper om høyden med stort mannefall på begge sider. Høyden hadde skiftvis vært i tyske og russiske hender og begge sider hadde forsvart seg til nærmest siste mann. Nå var den igjen i russiske hender - og vår tur til å angripe.

Vi skulle få artilleristøtte og stabskompaniet skulle gå ut først. Deretter skulle første og så annet kompani angripe. Kompanisjefen gjorde oss forbredt på at det ville bli en hard kamp, og han advarte oss på det kraftigste mot å vise feighet. Ordren var klar: Høyden skulle gjenerobres!

Alt ble gjort klart, og med kort opphold mellom hver gruppe ble vi sendt avgårde under ledelse av gruppe og troppsførerne.

Like etter avmarsj hørte vi at de første allerede var i kamp med russerne inne i skogen. Skytingen og bråket økte på inntil alt sto i et eneste kok av røk, smell, splintrede trær, ulende granater, rop og skrik.

Begge sider lot til å konsentrere alt de hadde av artilleri og granatkastere om området - i kampen om Høyde 384.

Vi hadde nok en fordel i at vi kom overraskende på dem, og vi jagde dem ganske langt oppover før de fikk samlet seg til et kraftigere forsvar. Jeg skal ikke gå inn på kampen i detalj, men naturlig nok er man både redd og skjelve i en slik situasjon, og tror hvert øyeblikk at ens siste time er kommet. Det er forferdelig å se alle de falne og sårede unge gutter, men likevel gjorde det kanskje sterkest inntrykk å se en stor flokk med kyr og kalver meiet ned av granatsplinter og kuleregnet. De hadde forvillet seg inn på slagmarken og lå nå

lemlestet, døde eller såret. Midt oppe i det var det likevel bare å skyte og forsvare seg så godt som mulig for ikke selv å bli drept.

Kampen varte hele dagen, men da kvelden kom var de siste russerne flyktet nedover bakken på den andre siden. Bakken var nok så bratt og besto for det meste av åpne vinmarker og åkrer som ikke ga dem dekning og beskyttelse før de nådde inn til byen Straden. Det voldsomme granatregnet stilnet av og en slags fred senket seg igjen over området.

Der hvor min gruppe - eller rettere sagt vi som var igjen av den - nådde opp til bakkekammen, var det litt skog som skjulte utsikten nedover og mot byen. Der lå en istykkerskutt bondegård, men den solide stenkjelleren var noenlunde intakt. Der gikk vi inn sammen med noen andre som virret omkring deroppe. Vi var alle nokså fortumlet og utkjørt. Vi hadde nesten ikke sovet det siste døgnet og hverken smakt vått eller tørt på hele dagen. Så nå etter den harde kampen trengte vi både hvile og noe å spise.

Stearinlys ble funnet frem av oppakningen og tent. Så fikk vi se at kjelleren inneholdt flere store eiketrefat fulle av vin, og under taket hang det skinker og pølser, som russerne merkelig nok ikke hadde oppdaget. De som eide gården måtte jo også ha rømt over hals og hode. Vi fant frem brød, tappet vin av fatene, skar stykker av skinkene og pølsene, og fikk oss et godt måltid. Særlig var vinen til stor vederkvegelse.....

Vi hadde gjennomført vårt oppdrag og tatt høyden, men noen stor stemning var det ikke akkurat. Selv om vi følte en viss tilfredsstillelse og stolthet over denne lille seieren midt oppi all tilbakegangen. Vi visste at vi hadde hatt store tap, og alle pratet opphisset i munnen på hverandre om egne meritter og om kamerater som de visste var falt eller såret. Selv var vi selvsagt glade over å være i live og usåret.

En underoffiser kom plutselig inn i kjelleren og ba oss skynde oss ut og besette stillingene langs bakketoppen. Russerne kunne komme til å gå til motangrep. Han fortalte, at

bortsett fra noen få som allerede var der ute, så var vi 8-10 mann i kjelleren de eneste som var igjen av hele 2. kompani. De fleste av befalet var også falt, men kompanisjefen vår, Obersturmführer Bannenberger var i live. Det sto visstnok enda verre til med de to andre kompaniene som gikk først ut. Begge kompanisjefene var falt, og jeg tror at restene av de tre kompaniene ble slått sammen til ett, under kommando av Bannenberger.

Vi grep geværene og tumlet ut i mørket. Underoffiseren ledet oss oppover og langs bakkekammen, hvor det var ganske tett med utgravde skytterhull fra før. Siden vi var så få måtte vi spre oss godt utover med lange mellomrom mellom hver mann.

Vi fikk ordre om å skyte i ett sett for å gi russerne inntrykk av at vi var mange og uovervinnelige. I mørket snublet vi rett som det var over falne soldater og materiell som lå slengt omkring. Av og til sendte russerne opp raketter med lys som dalte sakte ned i en fallskjerm og gjorde det lettere for oss å finne etterlatt maskingeværer,

maskinpistoler, panserfauster og ammunisjon, slik at vi fikk rustet oss godt for natten. Til venstre for oss var 1. kompani plassert og bortenfor dem lå stabskompaniet. Heldigvis kom det ikke noe angrep den natten.

Nede i den lille byen rett under oss - avstanden kunne vel være 3-400 meter og - hørte vi russerne romle i gatene med hester og vogner. Vi kunne såvidt skimte den i et spøkelsesaktig lys hver gang fienden sendte opp sine lysraketter. Det ble ropt, pratet og bannet så det lyste der nede, og siden jeg hadde lært litt russisk, forsøkte jeg å lytte og oppfatte hva som ble sagt. Samtidig sendte jeg serier med skudd på må få ut i mørket.

Tilslutt overmannet trettheten meg og jeg falt i søvn i jordhullet.

Ut på natten våknet jeg av at noen tok borti meg. Søvnig og i ørske tenkte jeg først på russerne og lå helt stille og lot som jeg var livløs.

- Det er nordmannen, han er død", hørte jeg en kjent stemme si på tysk.

Jeg reiste meg opp og stammet frem en unnskyldning for at jeg hadde sovnet til kompanisjefen, som var kommet på inspeksjon med underoffiseren. De lo litt og kom med en bemerkning om at nordmenn kanskje ikke var så lette å ta knekken på allikevel. Etter å ha formant meg om å holde meg våken, krabbet de videre til neste mann.

Om litt grydde det av dag og solen kom frem slik at vi fikk et overblikk over det vi hadde foran oss. Jeg kikket forsiktig over kanten og ble ytterst forbauset over hvor vakkert det var her. Rett foran oss på en knaus nede på sletten, lå en fortryllende liten by med en stor borg eller slottslignende bygning med tårn og spir. En vakker kirke og en hel del middelaldersk utseende hus klemte seg også sammen på knausen. Omkring tredde seg grønne åkrer og vinmarker. Bakom byen gikk et dalføre mellom noen slakke skogbevokste åser, og et par landsbyer lå i det fjerne.

Det hele minnet om en illustrasjon til gamle ridderromaner, som jeg hadde lest endel av i mine

guttedager, bare ridderne i rustning og til hest manglet. De russerne som vi nå og da fikk et glimt av i fullt firsprang mellom husene kunne knapt illudere som riddere. Vi anså dem snarere for å være representanter for det motsatte: For proletariatets diktatur og klassekampens ufysiske hjernespin, med et islett av asiatisk og mongolsk grusomhet og despoti.

Den enkelte russer var vel hverken verre eller bedre enn andre folk. Jeg hadde lært dem litt å kjenne gjennom et halvt års samvær med 1100 av dem i Nordland året før. De var hardføre og seige, med sin spesielle egenart og med bevissthet om at de tilhørte et stort og mektig land og folk. Noen av dem trodde også at de hadde en misjon å utføre ved å spre kommunismen og verdensrevolusjonen til alle verdens land.

Vi hadde endel diskusjoner med dem om dette dengang, og det var vel egentlig det konflikten gjaldt; om vi skulle foretrekke kommunismens fedrelandsløse revolusjonslære eller en nasjonal

sosialisme bygget på de enkelte folks egenart.

Parlamentarismen anså ikke vi for å være noe effektivt å sette opp mot kommunismen. Stalin hadde riktig nok begynt å slå på nasjonale strenger og appellere til fedrelandskjærligheten hos det russiske folk etter at krigen brøt ut med Tyskland. En ideologisk omvending man kanskje burde takke Hitler for? Litt av det samme så vi jo her hjemme i Norge, da Arbeiderpartiet - landets største parti - som tidligere agiterte med at "arbeiderne ikke har noe fedreland" og det "brukne gevær", nå foregav å være både nasjonale og militante etter at Hitler hadde vekket dem fra den røde søvnen. Samtidig som de beskyldte de egentlige nasjonalsinnede og forsvarsvennene i N.S. og Fedrelandslaget for å være unasjonale svikere. Alt snudd opp ned og forvrent av de hatefulle rømlingene i London, Stockholm og Moskva. Tåkelagt bak en sky av løgnpropaganda fra marxister, frimurere og sionistjøder.

Fortsettes.

NORGE, NORGE!

Norge, Norge,
blånende opp av det grågrønne hav,
øer omkring som fugle-unger,
fjorde i tunger
innover dit som det stilner av.

Elve, dale
følges fra fjellene, skog-ås og li
langelig efter. Straks som det letter,
sjøer og sletter
helgedagsfreden med tempel i.

Norge, Norge,
hytter og hus og ingen borge,
blidt eller hårdt,
du er vårt, du er vårt,
du er fremtidens land.

Norge, Norge,
skibakke-løpets skinnende land,
sjø-ulkens havn og fiskeleie,
fløterens veie,
gjeterens fjell-ljom, og jøkelbrann.

Akre, enge,
runer i skoglandet, spredte skår,
byer som blomster, elvene skyter
ut hvor det bryter
hvitt ifra havet, der svermen går!

Norge, Norge,
hytter og hus og ingen borge,
blidt eller hårdt,
du er vårt, du er vårt,
du er fremtidens land.

